

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

โครงการวิจัยและพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ชุมชนตลาดเก่าศาลายา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของตลาดเก่าศาลายา ลักษณะสภาพแวดล้อมของชุมชน สถานที่สำคัญทางศาสนาหรือสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านในชุมชน รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน เพื่อค้นหาสิ่งสำคัญหรือสัญลักษณ์ของชุมชน ที่สามารถนำมาใช้เพื่อการปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดได้ โดยการใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม สรุปผลข้อมูล พัฒนาให้อยู่ในรูปแบบของสื่อวีดิทัศน์เพื่อปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ชุมชนตลาดเก่าศาลายา โดยแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติงานตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การดำเนินการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์
4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และนำเสนอผลงาน

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดเก่าศาลายา ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อให้ได้สื่อวีดิทัศน์ที่มีข้อมูลถูกต้องตรงความเป็นจริงมากที่สุด เพราะการวิจัยนี้เป็นการเก็บข้อมูลในอดีต ตั้งแต่การเกิดชุมชนตลาดเก่าศาลายา ผู้ดำเนินการวิจัยจึงเลือกเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดเก่าศาลายาตั้งแต่แรกเกิด หรือผู้ที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในชุมชนตลาดเก่าศาลายามาไม่น้อยกว่า 30 ปี

3.2 การดำเนินการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเบื้องต้นประกอบการศึกษาประกอบด้วย

ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดเก่าศาลายา ตั้งแต่แรกเกิดหรือผู้ที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในชุมชนตลาดเก่าศาลายามาไม่น้อยกว่า 30 ปี

ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ประวัติความเป็นมาของชุมชนตลาดเก่าศาลายา รวมไปถึงข้อมูลในงานวิจัยส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นขั้นตอนการดำเนินงานได้ดังนี้

1. ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อพบกับผู้นำชุมชน พูดคุยแนะนำตนเอง บอกเหตุผลการเข้ามาในชุมชน พร้อมอธิบายถึงการนำข้อมูลไปพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ปลุกจิตสำนึกกรักบ้านเกิดให้กับชุมชน
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ กับผู้นำชุมชนถึงประวัติความเป็นมาของชุมชนตลาดเก่าศาลายา พร้อมขอทราบชื่อและที่อยู่หรือเลขที่บ้านของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดเก่าศาลายาตั้งแต่แรกเกิด หรือได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในชุมชนมีระยะเวลา นานกว่า 30 ปี เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลในลำดับต่อไป
3. ผู้วิจัยลงพื้นที่ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการขอรายชื่อจากผู้นำชุมชนตลาดเก่าศาลายา และทำการบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์โดยมีการศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆ ดังนี้
 - ด้านประวัติศาสตร์ของชุมชนตลาดเก่าศาลายา
 - สถานที่สำคัญของชุมชนทั้งสิ่งปลูกสร้างโดยมนุษย์หรือเกิดขึ้นตามธรรมชาติ
 - สถานที่สำคัญทางศาสนาหรือสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ
 - การประกอบอาชีพของคนในชุมชน
 - วิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

1. วันที่ 15 มีนาคม 2554 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2554 ติดต่อผู้นำชุมชน ขอพบเพื่อแนะนำตนเอง ชี้แจงถึงความจำเป็นในการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล
2. วันที่ 1 เมษายน 2554 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2554
ติดต่อประสานงาน การขอข้อมูลของชุมชนและรายชื่อกลุ่มตัวอย่าง
3. วันที่ 16 มิถุนายน 2554 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554
ดำเนินการภาคสนาม ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูล โดยแบบบันทึกข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเช่น เพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน
- ส่วนที่ 2 แบ่งออกเป็นข้อมูลด้าน

1. ประวัติศาสตร์ของชุมชนตลาดเก่าศาลายา
2. สถานที่สำคัญของชุมชนทั้งสิ่งปลูกสร้างโดยมนุษย์หรือเกิดขึ้นตามธรรมชาติ
3. สถานที่สำคัญทางศาสนาหรือสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ
4. การประกอบอาชีพของคนในชุมชน
5. วิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

ภายหลังจากได้ทำการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และนำข้อมูลมาแบ่งออกตามหัวข้อที่กำหนดแล้วนำมาสรุปผลข้อมูล เพื่อค้นหาสิ่งสำคัญหรือสัญลักษณ์ของชุมชน ที่สามารถนำมาใช้เพื่อการปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดได้ พัฒนาให้อยู่ในรูปแบบของสื่อวีดิทัศน์ เพื่อปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ชุมชนตลาดเก่าศาลายา

3.3 การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ชุมชนตลาดเก่าศาลายา สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน โดยแยกตามกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ดังนี้

1. ขั้นตอนการผลิต(Pre production)
 - ลงพื้นที่เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง สัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อค้นหาสิ่งสำคัญหรือสัญลักษณ์ของชุมชน
 - สรุปข้อมูล พัฒนาเป็นบทวีดิทัศน์
2. ขั้นตอนการผลิต(Production)
 - ลงพื้นที่ดำเนินการบันทึกภาพ
 - ตัดต่อและลำดับภาพ
3. ขั้นตอนหลังการผลิต(Post production)
 - ลงพื้นที่เพื่อประเมินประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์กับกลุ่มตัวอย่าง
 - วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และนำเสนอผลงาน

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

3.4.1 สื่อวีดิทัศน์เพื่อปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ชุมชนตลาดเก่าศาลายา

3.4.2 แบบประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์เพื่อปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ชุมชนตลาดเก่าศาลายา เป็นขั้นตอนการประเมินคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยุโทรทัศน์ จำนวน 2 คนและผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาของชุมชนตลาดเก่าศาลายา จำนวน 3 คน ทำแบบประเมินด้านคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ ความเหมาะสมของภาพและความเหมาะสมของเสียงบรรยายและความสมบูรณ์ของเนื้อหา โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญรับชมสื่อวีดิทัศน์แล้วทำแบบประเมินคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ ก่อนนำสื่อวีดิทัศน์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ในการ ปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ชุมชนตลาดเก่าศาลายาในลำดับต่อไป

แบบประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ โดยผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบประเมินคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์

1. คุณภาพของภาพประกอบวีดิทัศน์
2. ความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย
3. ความเหมาะสมของเทคนิคการเปลี่ยนภาพ
4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับเสียงบรรยาย
5. คุณภาพของเสียงบรรยายประกอบวีดิทัศน์
6. คุณภาพของเสียงดนตรีประกอบวีดิทัศน์
7. ความถูกต้องภาษาบรรยาย
8. ความถูกต้องด้านเนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์
9. ความเหมาะสมในการสรุปเนื้อหา
10. ความเหมาะสมด้านระยะเวลาการนำเสนอ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โดยใช้แบบประเมินคุณภาพเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ความคิดเห็นของผู้ชมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

ความคิดเห็นของผู้ชมอยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน

ความคิดเห็นของผู้ชมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน

ความคิดเห็นของผู้ชมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน

ความคิดเห็นของผู้ชมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ให้ความหมาย โดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	ไม่มีคุณภาพ
คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50		หมายถึง ควรปรับปรุงคุณภาพ
คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	คุณภาพปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	คุณภาพดี
คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00		หมายถึง คุณภาพดีมาก

นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย โดยค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ระดับ 3.51 ขึ้นไป

3.4.3 แบบประเมินประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์เพื่อปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ชุมชนตลาดเก่า ศาลายา เป็นขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ในด้านการนำไปใช้

แบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ โดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์

1. วีดิทัศน์ทำให้ผู้ชมรู้จักที่ตั้งของชุมชนตลาดเก่าศาลายา
2. วีดิทัศน์ทำให้ผู้ชมทราบถึงประวัติของตลาดเก่าศาลายา
3. วีดิทัศน์ทำให้ผู้ชมทราบถึงประวัติของคลองมหาสวัสดิ์
4. วีดิทัศน์ทำให้ผู้ชมทราบถึงวิธีการเดินทางสู่ตลาดเก่าศาลายา
5. วีดิทัศน์ทำให้ผู้ชมทราบถึงการดำเนินชีวิตของชาวชุมชนตลาดเก่าศาลายา
6. วีดิทัศน์ทำให้ผู้ชมทราบถึงลักษณะสำคัญของชุมชนตลาดเก่าศาลายา

7. วิดีทัศน์ทำให้ผู้ชมอยากเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนตลาดเก่าศาลายา
8. วิดีทัศน์ทำให้ผู้ชมทราบถึงอาชีพดั้งเดิมของชาวชุมชนตลาดเก่าศาลายา
9. วิดีทัศน์ทำให้ผู้ชมที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีความรักและหวงแหนชุมชนของตนมากยิ่งขึ้น
10. วิดีทัศน์สามารถปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้กับชาวบ้านในชุมชนตลาดเก่าศาลายาได้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โดยแบบประเมินประสิทธิภาพเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ความคิดเห็นของผู้ชมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

ความคิดเห็นของผู้ชมอยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน

ความคิดเห็นของผู้ชมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน

ความคิดเห็นของผู้ชมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน

ความคิดเห็นของผู้ชมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ให้ความหมาย โดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ประสิทธิภาพน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ประสิทธิภาพน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ประสิทธิภาพปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ประสิทธิภาพมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ประสิทธิภาพมากที่สุด

นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย โดยค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ระดับ 3.51 ขึ้นไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลและนำเสนอผลงาน

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดเก่าศาลายาเป็นระยะเวลามากกว่า 30 ปี เพื่อค้นหาสิ่งสำคัญหรือสัญลักษณ์ของชุมชนที่สามารถบันทึกภาพได้ เพื่อนำมาประกอบสื่อวีดิทัศน์เพื่อการปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ชุมชนตลาดเก่าศาลายาได้ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พัฒนาเป็นบทวีดิทัศน์สำหรับการถ่ายทำและลำดับภาพ เพื่อผลิตเป็นสื่อวีดิทัศน์ปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ชุมชนตลาดเก่าศาลายา

3.5.2 ประเมินคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ในด้านภาพ เสียง เนื้อหาและการนำเสนอ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยุโทรทัศน์ จำนวน 2 คนและผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 คน

3.5.3 พัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ชุมชนตลาดเก่าศาลายา โดยการนำผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน สรุปเพื่อหาข้อบกพร่องและนำเสนอแนะต่างๆ จากการประเมินมาแก้ไขเพื่อให้ได้สื่อวีดิทัศน์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการนำไปใช้จริง

3.5.4 ประเมินประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ในด้านการนำไปใช้ โดยใช้แบบประเมินประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์ จากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดเก่าศาลายาจำนวน 25 คน